

ZDRAVSTVENA NEGA BOLNIKA S FEKALNO INKONTINENCO

NURSING CARE OF A PATIENT WITH FAECAL INCONTINECE

Zlata Rebolj

UDK/UDC 616.352-008.222-083

DESKRIPTORJI: *fekalna inkontinenca-nega bolnika*

DESCRIPTORS: *fecal incontinence-nursing*

Izvleček – Avtorica obravnava pogostnost fekalne inkontinenca, vzroke obolenj, težave in stiske bolnikov, pripomočke in načine nege, delo negovalcev in samopomoč. Bolnikom priporoča vključitev v društvo INKO, ki jim je v vsestransko pomoč.

Abstract – The author deals with the incidence of faecal incontinence, the problems and hardships of patients, appliances and modes of care, the work of nurses and self-help. Strongly recommended is the membership in the INKO organization which offers its members every possible help.

Uvod

V nasprotju z urinsko inkontinenco, ki je pogostejša in pri ljudeh bolj znana, obstajata še bolj skriti fekalna in analna inkontinenca. Nezmožnost zadržati blato do trenutka, ko ga je mogoče izločiti kontrolirano, imenujemo fekalna inkontinenca. Nezmožnost kontroliranega izločanja vetrov in blata skozi anus pa analna inkontinenca.

Tako fekalna kot analna inkontinenca predstavljata za bolnika zelo velik problem, prav tako za okolico v kateri bolnik živi.

Bolniki s fekalno inkontinenco so v težki osebni stiski, v stiski pa je tudi okolica, v kateri živijo. Nenazadnje so z nego takega bolnika povezani večji stroški za pripomočke, ki jih pri negovanju potrebuje bolnik ali negovalec. Nega bolnikov s fekalno ali analno inkontinenco je popolnoma enaka. Bolniku skušamo zagotoviti čim boljše počutje.

Nekoč je bilo govorenje o urinski ali fekalni inkontinenci sramotno. K sreči pa danes bolj sproščeno in razumevajoče govorimo o telesnih funkcijah in motnjah. V nekaterih okoljih se še vedno o teh problemih ne govori. Za uspešno zdravljenje ali zmanjševanje težav inkontinentnih bolnikov so nujne sprotne izčrpne informacije, razprave in pogovori o vzrokih inkontinenca in negi.

Posledice fekalne inkontinenca

Inkontinenca povzroča bistvene spremembe v življenju posameznika. Bolnik mora točno načrtovati

svoje dnevne aktivnosti. Pogosto trpe zaradi pretiranega strahu, tako se na primer: vedno drže v varni razdalji od drugih ljudi ali se imajo za nezaželene. Nagnjeni so k socialnim in psihičnim motnjam in se umikajo v samoto. Pogosto se zde sami sebi neuspešni, nezaželeni, mučijo jih nespečnost, tesnoba in depresija. Inkontinenca povzroča tudi družinske probleme. Naštetimo nekaj skupnih potez bolnikov s fekalno inkontinenco:

- neprestan strah pred neprijetnim vonjem,
- skrivanje težav pred drugimi,
- zavračanje intimnih stikov,
- strah pred odkritjem bolezni,
- izogiba se javnemu prevozu z avtobusi, vlaki,
- če se le da, ne potuje,
- ne more nositi težjih bremen in opravljati napornih del,
- izmišlja si vedno nove izgovore, da bi se izognil družabnim srečanjem.

Kaj storiti?

Vrsto inkontinenca moramo natančno opredeliti s podrobno anamnezo, kliničnim zdravniškim pregledom in dodatnimi preiskavami, če so potrebne.

Čim več podatkov skušamo dobiti od bolnika samega, če to ni mogoče pa od tistih, ki so ga predhodno negovali. Treba je poznati navade v odvajanju, urnik prehranjevanja, dieto – če jo ima. Pomembno je morebitno jemanje zdravil, predvsem psihofarmakov (psihiatrična terapija), ki povzročajo polenitev črevesa.

Pomembno je poznati urnik spanja in prehranjevanja. Neredno življenje lahko močno vpliva na odvajanje. Pomembna je bolnikova sposobnost gibanja. Lahko je omejena zaradi možganske prizadetosti (na primer kapi), delne invalidnosti ali samo starostne oslabelosti. Pomembne so okoliščine, v katerih bolnik opravlja fiziološke potrebe: ali je stranišče v hiši ali izven nje, ali mora prehajati iz nadstropja v nadstropje, ali je bolnik krajevno orientiran? Vsi starejši bolniki niso dovolj spretni pri slačenju.

Ko tako zbrane podatke preverimo, se odločimo, kako bomo bolniku pomagali. Morda bo najenostavnejša rešitev – sobno stranišče.

Nega bolnika s fekalno inkontinenco

Nega je odvisna od stopnje inkontinence in od sodelovanja bolnika. Glavno načelo pri negi inkontinentnih bolnikov je skrbna osebna higiena, umivanje (uporaba tuša ali bideja), redno menjavanje predlog in perila. Za umivanje uporabljamo rahlo slano vodo (1 žlica soli v bide mlačne vode). Če pri negi uporabljamo milo, naj bo to otroško – nedražeče. Z redno osebno higieno bomo tudi zmanjšali možnost infekcije in poškodbe kože. Kožo lahko zelo dobro zaščitimo z običajnimi kremami, pastami in olji, ki jih uporabljamo pri negi dojenčkov (cinkova pasta, praška pasta, Penaten krema, olivno olje, maslo). V lekarnah dobimo tudi razna razpršila, s katerimi lahko zaščitimo kožo pred iztrebki (Tenaset olje). Kožo okoli anusa lahko zaščitimo–oblepimo tudi z oblogami, ki jih uporabljamo pri negi bolnikov z izpeljanim črevesom. Če na koži nastanejo hujše okvare kljub uporabi naštetih pripomočkov, se moramo posvetovati z zdravnikom.

V veliko pomoč pri negi so nam tudi različni izdelki proizvajalcev predlog in hlačk-pleničk za enkratno uporabo (Molnycke). Preden začnemo uporabljati hlačke-pleničke moramo bolnika psihično pripraviti, da pri tem sodeluje. Ponavadi bolnika uporaba hlačk-pleničk pri negi osebno zelo prizadene.

Bolnikovo ležišče lahko uspešno zaščitimo z uporabo podlog za enkratno uporabo (Tosama). Z uporabo izdelkov za enkratno uporabo bolniku omogočimo boljše nego in s tem tudi zmanjšamo možnost za

infekcijo ali okvaro kože. Čeprav izdelki za enkratno uporabo niso poceni, se nam izdatek izplača, ker nam prihrani mnogo časa in dela, ki je povezano z nego inkontinentnega bolnika. Bolnikovo posteljno in osebno perilo moramo redno menjavati in prati. Če je le mogoče, bolniku omogočimo redno kopanje v kopalnici ali tuširanje, sicer skrbimo za redne posteljne kopeli. Poleg vsega naštetega lahko uporabimo celo posebne zbiralne vrečke, ki jih nekateri proizvajalci že izdelujejo (Hollisterov fekalni kolektor). Takšno vrečko lahko tudi improviziramo. Eno od zbiralnih vrečk, ki jih uporabljamo pri negi izpeljanega črevesa zapognemo in nalepimo interglutealno. Anus pred tem oblepimo s kožnimi podlogami. Nekateri priporočajo tudi posebno vrsto črevesne cevke, ki naj bi črevesno vsebino odvajala proč od anusa.

Prostor, v katerem biva bolnik redno zračimo, deodoranse uporabljamo le izjemoma.

Sklep

Fekalna inkontinenca je po svetu in pri nas vedno bolj pereč problem tako za bolnika kot za okolico, v kateri živi. Poznati je treba vzroke fekalne inkontinence, ker bomo le tako lažje pomagali bolniku. Nega bolnika s fekalno inkontinenco zahteva predvsem dobro splošno osebno higieno, higieno analnega predela in skrb za čisto in suho kožo. Bolniku in negovalcu svetujemo uporabo pripomočkov, ki se dobijo na našem tržišču.

Vsi, ki se ukvarjajo z nego bolnika s fekalno inkontinenco, morajo biti povezani, ker bo le tako bolnik pravilno oskrbljen. K sodelovanju pritegnemo abdominalnega kirurga, internista gastroenterologa, dietetika, psihologa, patronažno in socialno službo.

Ker pa velikokrat odpovedo vsi prej omenjeni, je še zlasti najpomembnejša samopomoč. Ustrezno izobrazbo, oziroma navodila pa bolniki dobijo v društvu INKO.

Literatura

1. Košorok P. Analna inkontinenca. Fekalna inkontinenca. Interna skripta za tečaj enterostomalne terapije.
2. Urbančič D, Gradišek A. Osnove zdravstvene nege bolnika. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1987.